

บทบรรณาธิการ

วารสารพัฒนศาสตร์ วิทยาลัยพัฒนศาสตร์ ป๋วย อึ๊งภากรณ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2569) นำเสนอบทความวิจัยและบทความวิจัยจำนวน 7 เรื่อง ที่สะท้อนความหลากหลายของประเด็นการพัฒนาในสังคมโลกที่พลิกผัน ตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้าง บทบาทของภาคประชาสังคม การพัฒนาพื้นที่และคุณภาพชีวิต การจัดการภัยพิบัติ การพัฒนาทุนมนุษย์และระบบการศึกษา ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างสังคมกับเทคโนโลยี โดยบทความทั้งหมดมีจุดร่วมสำคัญอยู่ที่การพิจารณาการพัฒนาน่าเป็นกระบวนการที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างผู้คน สถาบัน อำนาจ ความรู้และบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

บทความวิจัยเรื่องแรกศึกษาบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชนต่อขบวนการเคลื่อนไหวของแรงงานไทย ตั้งแต่ทศวรรษ 2520 จนถึงปัจจุบัน ชี้ให้เห็นบทบาทสำคัญขององค์กรพัฒนาเอกชนในการสนับสนุนให้ขบวนการแรงงานก้าวพ้นจากการเรียกร้องผลประโยชน์เฉพาะหน้าไปสู่การเป็นขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม พร้อมทั้งสะท้อนข้อจำกัดภายในรูปแบบการจ้างงานที่ซับซ้อน การเพิ่มขึ้นของแรงงานข้ามชาติ และบริบททางการเมืองที่เปลี่ยนแปลงไป ขณะที่บทความว่าด้วยการยกระดับความมั่นคงและคุณภาพชีวิตเมืองชายแดนอำเภอเมืองประจวบคีรีขันธ์ นำเสนอศักยภาพและความท้าทายของการพัฒนาพื้นที่ชายแดนในมิติการย้ายถิ่น เศรษฐกิจสาธารณสุข การท่องเที่ยว สิ่งแวดล้อม และการศึกษา โดยเน้นความจำเป็นของการบริหารจัดการแบบบูรณาการที่เชื่อมโยงศักยภาพของพื้นที่กับความร่วมมือข้ามพรมแดน

ในมิติของการจัดการวิกฤติ บทความวิจัยเกี่ยวกับการจัดการโลจิสติกส์ของรัฐและธุรกิจท้องถิ่นเพื่อประชากรกลุ่มเปราะบางในสถานการณ์น้ำท่วมภาคใต้ แสดงให้เห็นบทบาทของแพลตฟอร์มดิจิทัลทั้งในฐานะระบบข้อมูล กลไกประสานทรัพยากร และพื้นที่ตรวจสอบการทำงานของภาครัฐ พร้อมเสนอให้การออกแบบระบบช่วยเหลือยืดความต้องการของกลุ่มเปราะบางเป็นศูนย์กลาง ส่วนบทความด้านการพัฒนาทุนมนุษย์นำเสนอรูปแบบการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงสำหรับนิสิตครูปฐมวัย เพื่อส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองและการกำกับอารมณ์ อันเป็นคุณลักษณะภายในที่สำคัญต่อความพร้อมในการปฏิบัติวิชาชีพครู นอกจากนี้บทความวิจัยเชิงเอกสารเกี่ยวกับแผนกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาได้สังเคราะห์องค์ประกอบเชิงระบบที่เชื่อมโยงทิศทางการองค์กร ภาวะผู้นำ หลักสูตร การพัฒนาครู การจัดสรรทรัพยากร และการติดตามประเมินผล เพื่อสนับสนุนการยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม

สำหรับบทความวิชาการ บทความเรื่องการใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์วัฒนธรรมและความผูกพันต่อสถานที่ เสนอให้ชุมชนเป็นพื้นที่เรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้เยาวชนมีส่วนร่วมในการตีความ อนุรักษ์ และปรับประยุกต์วัฒนธรรมอย่างมีวิจารณญาณ ต่อมาที่บทความว่าด้วยวิธีการศึกษาการประกอบสร้างสังคมของเทคโนโลยี (SCOT): แนวคิดและการนำไปใช้ ช่วยขยายพรมแดนการศึกษาด้านการพัฒนาไปสู่การทำความเข้าใจว่าเทคโนโลยีมิได้เกิดจากปัจจัยทางเทคนิคเพียงลำพัง หากเป็นผลจากการตีความ การต่อรอง และความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มทางสังคมต่างๆ

บทความทั้ง 7 เรื่องที่เผยแพร่ในวารสารพัฒนศาสตร์ฯ ฉบับนี้จึงเป็นตัวแทนร่วมกันแสดงให้เห็นว่า การพัฒนาที่มีความหมายไม่อาจดำเนินไปด้วยแนวทางแบบแยกส่วน หรือกำหนดจากเบื้องบนเท่านั้น หากแต่ ต้องอาศัยความเข้าใจในบริบท การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง การสร้างความเป็นธรรมและโอกาสในการเข้าถึง ทรัพยากร ตลอดจนการเปิดพื้นที่ให้ความรู้ เทคโนโลยี และสถาบันต่างๆ ได้รับการวิพากษ์ที่จะนำไปสู่การ เปลี่ยนแปลงทางสังคม วารสารพัฒนศาสตร์ฯ ฉบับนี้จึงมิได้เพียงนำเสนอผลการศึกษาที่หลากหลาย หากยังขอ เชิญให้อ่านตั้งคำถามถึงทิศทางและเงื่อนไขของการพัฒนาที่สมดุล ครอบคลุม และตอบสนองต่อความ เปลี่ยนแปลงของสังคมอย่างยั่งยืน

กองบรรณาธิการวารสารพัฒนศาสตร์ฯ ขอขอบคุณผู้อ่าน ผู้เขียนทุกท่านที่ให้ความสนใจและมีส่ว นร่วมกับวารสารในการเผยแพร่ความรู้ ประสบการณ์ แนวคิดใหม่ๆ ทางสังคมศาสตร์ที่จะเป็นอีกแรงสนับสนุนให้ ความรู้ทางด้านสังคมศาสตร์และการพัฒนามีความก้าวหน้าและช่วยสร้างสรรค์สังคมต่อไป

ธิดารัตน์ ศักดิ์วีระกุล

บรรณาธิการวารสารพัฒนศาสตร์

วิทยาลัยพัฒนศาสตร์ ป๋วย อึ๊งภากรณ์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์